שנינו (תמורה ב.) לגבי העושה בהמתו תמורה, **לֹא שָׁאָדָם רַשַּׁאי** לְהָמִיר – אסור לאדם לומר שבהמת חולין זו תהיה קדושה בתמורת בהמה המיוחדת לקרבן, **אֶלָּא שֶׁאִם הֵמִיר מוּמָר** – אם אמר כן נתפסת הקדושה גם בבהמת החולין, **וְסוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים.** והרי לאו זה נעשה בדיבור ומוכח שעקימת פיו הוי מעשה. **אָמַר** לֵיהּ ריש לקיש לרבי יוחנן, **הָא מַנִּי רַבִּי יְהוּדָה הִיא דְּאָמַר לַאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה לוֹקִין עָלָיו** ואם כן אין להוכיח מכאן שדיבור נחשב מעשה. שואלת הגמרא: **וּמִי מָצִית מוֹקְמַת לָהּ** – וכי אפשר להעמיד משנה זו **כְּרַבִּי יְהוּדָה, וְהָא קָתָנֵי בְּרֵישָׁא** של משנה זו 'הַכֹּל מְמִירִין אֶחָד הָאֲנָשִׁים וְאֶחָד הַנָּשִׁים', **וְהַיְינוּ בָּהּ** – והגמרא בתמורה (ב.) שאלה על לשון זו **הַכֹּל לְאַתּוֹיֵי מַאי** – מה באה המשנה לרבות במילה 'הכל', **וּתֵירְצָה לְאַתּוֹיֵי יוֹרֵשׁ** – שגם היורש קרבן מאביו יכול להמיר בו, **וְדִלְמָא** – ולחדש שאין הלכה **כְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּאִי כְּרַבִּי יְהוּדָה הָאָמַר יוֹרֵשׁ אֵינוֹ מֵמִיר, יוֹרֵשׁ אֵינוֹ סוֹמֵךְ.** ואם כן על כרחך שהמשנה איננה כרבי יהודה. מתרצת הגמרא: **לַאו** שֶׁ**תָּנָא** – התנא שם **סָבַר לָהּ כְּווֹתֵיהּ בַּהֲדָא וּפְלִיג עָלֵיהּ בַּהֲדָא** – סובר כרבי יהודה בדבר אחד, שלאו שאין בו מעשה לוקין עליו, וחולק על רבי יהודה בדבר אחד, שסובר שיורש יכול להמיר.

הגמרא דנה לגבי חיוב תשלומים באדם שחסם פרת חבירו: **תָּנוּ רַבָּנָן, חַיָּיבִין אֶת הַפָּרָה** – השובר או שואל פרה, וחסמה **וְרָשׁ בָּהּ,** לוקה על הלאו של 'לא תחסום', **וּמְשַׁלֵּם** מה שהפסיד את בעל הפרה שיעור אכילתה, שהוא **אַרְבָּעָה** קַבִּין **לְפָרָה, וּשְׁלֹשָׁה** קַבִּין **לַחֲמוֹר,** שזוהי הכמות שרגילים פרה וחמור לאכול בשעת דישה. שואלת הגמרא: **וְהָא** יש דין **שֶׁאֵינוֹ לוֹקֶה וּמֵת, וְאֵינוֹ לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם,** משום 'קם ליה בדרבה מיניה'. מיישבת הגמרא: **אָמַר אַבָּיֵי, הָא מַנִּי רַבִּי מֵאִיר הִיא דְּאָמַר לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם,** ולכן החוסם פרת חבירו לוקה ומשלם. תירוץ נוסף: **רָבָא אָמַר אֲתָנַן** – תשלום שנותן אדם לאשתו בעבור שתזנה עימו, אם קנתה בו קרבן **אֲסָרָה תּוֹרָה** – לקבלו לקרבן, **וְאיסור** זה הוא **אֲפִילּוּ בָּא עַל אִמּוֹ,** כלומר אף באופן שהתחייב מיתה ואי אפשר לחייבו בבית דין מיתה וממון, בכל זאת תשלום זה נחשב לאתנן ולא למתנה, דהיינו שאף שפטור מדין 'כדי רשעתו' נשאר חיוב ממון, ומחמתו נחשב ל'אתנן', ואם כן גם בחוסם פרת חבירו אף שאין אפשרות לבית דין לחייבו מלקות ותשלומים אך נשאר עליו החיוב לשלם. ולפי זה יש לפרש שמה שאמרה הברייתא שלוקה ומשלם, אין הכוונה שבית דין מחייבים אותו, אלא לוקה על ידי בית דין, ומשלם מעצמו כדי לצאת ידי שמים. תירוץ נוסף: **רַב פָּפָּא אָמַר מַשְׁעַת מַשִּׂיכָה אִיחַיַּיב לָהּ בְּמֻזָּנוֹתֶיהָ** – בחיוב תשלום המזונות הרי הוא מתחייב מיד כששכר או שאל את הפרה, **וּמֵילְקָא לֹא לָקֵי** – חיוב המלקות אינו חל **עַד שָׁעַת חֲסִימָה,** ומכיון ששני החיובים אינם באים בשעה אחת, לא על זה אמרה תורה 'כדי רשעתו'.

מביאה הגמרא את דברי רב פפא, לענין כלאים בהרבעת בהמות: **אָמַר רַב פָּפָּא, הָנֵי מִילֵּי בָּעוּ מִינַּאי** – את הספיקות הללו שאלו אותי **דְּבֵי** – בני ביתו של **רַב פָּפָּא בַּר אַבָּא, וּפְשַׁטְתִּי לְהוּ** – ופשטתי להם **לְאִיסּוּרָא. חֲדָא בְּהִלְכְתָא וַחֲדָא דְּלַאו בְּהִלְכְתָא** – באחת מהן אכן זוהי ההלכה אך באחת מהם אין זו ההלכה אלא החמרתי להם כדי שלא יזלזלו בדבר.

הספק הראשון: **בָּעוּ מִינַּאי, מַהוּ לָלוּשׁ אֶת הָעִיסָּה בְּחָלָב** על מנת לעשות ממנה לחם, **וּפָשְׁטִי לְהוּ לְאִיסּוּרָא כְּהִלְכְתָא, דְּתַנְיָא אֵין לָשִׁין אֶת הָעִיסָּה בְּחָלָב, וְאִם לָשׁ כָּל הַפַּת כּוּלָּהּ אֲסוּרָה** באכילה, **מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵירָה** – שמא יאכל עימה בשר, **כַּיּוֹצֵא בּוֹ אֵין טָשְׁנִין** [–מושחין] **אֶת הַתַּנּוּר בְּאֲלָיָה** – בזנב הבהמה שהוא שמן מאד, **וְאִם טָשׁ** ואפה בו פת, **כָּל הַפַּת כּוּלָּהּ אֲסוּרָה,** ואסור לאפות בתנור זה **עַד שֶׁיְּסִיקֵהוּ אֶת הַתַּנּוּר,** ויתכלה השומן.

וְאִידָךְ – הספק השני היה לענין איסור כלאי בהמה, **בָּעוּ מִינַּאי מַהוּ לְהַכְנִיס מִין וְשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ לְדִיר** – האם מותר להכניס לדיר, זכר ונקבה משני מיני בהמה או חיה, האסורים זה בזה משום כלאים, שהרי אינו מרביעם בידים אלא רק גורם להם לבוא זה על זה. **וּפָשְׁטִי לְהוּ לְאִיסּוּרָא דְּלַאו בְּהִלְכְתָא,** שכן מצינו **דְּאָמַר שְׁמוּאֵל, וּבִמְנָאָפִים** – עדים הבאים לחייב מיתה או מלקות על הניאוף, לא הזקיקה התורה שיסתכלו כל כך עד שרואים ממש את מעשה הביאה, אלא **עַד שֶׁיֵּרָאוּ כְּדֶרֶךְ הַמְּנָאָפִים** – די לנו אם יעידו שראו אותם שוכבים כדרך המנאפים, **וּבִכְלָאַיִם** – אך לגבי איסור כלאי בהמה, אינו חייב מלקות **עַד שֶׁיִּכְנְסוּ כְּמִכְחוֹל בְּשִׁפּוֹפֶרֶת** – דהיינו שירביע אותם ממש בידים. כלומר שמעיקר הדין מותר להכניס לדיר, ובכל זאת אסרתי להם כדי שלא יזלזלו בדבר.

מָתִיב רַב אַחְדְּבוֹי בַּר אַמֵּי על הדין של שמואל, נאמר (ויקרא יט יט) 'בהמתך לא תרביע כלאים', ואומרת על כך הברייתא **שֶׁאִילּוּ נֶאֱמַר** בתורה רק 'בְּהֶמְתְּךָ **לֹא תַרְבִּיעַ, הָיִיתִי אוֹמֵר שֶׁלֹּא יֵאָחֲזוּ אָדָם הַבְּהֵמָה בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלָה עָלֶיהָ זָכָר** – דהיינו שאסור לסייע בשום רביעה אפילו במין במינו, תַּלְמוּד לוֹמַר 'כִּלְאַיִם' ללמד שרק במין בשאינו מינו יש איסור. מדייק רב אחדבוי, **לַאו מִכְּלָל דִּכְלְאַיִם אֲחִיזָה נַמִּי לֹא.** דהיינו מכיון שבלי המילה כלאים הייתי מבין שהאיסור הוא על אופן של אחיזה, אם כן גם כאשר התורה מבארת שהאיסור הוא רק על כלאים, נשארת ההבנה שהאיסור הוא באחיזה, ולא דווקא בהרבעה ממש של כמכחול בשפופרת. מתרצת הגמרא: **מַאי אֲחִיזָה הַכְנָסָה** – כוונת הברייתא שמרביעם כמכחול בשפופרת, **וְאַמַּאי קָרֵי לָהּ אֲחִיזָה** – ומדוע נקטה בלשון 'אחיזה' ולא כתבה מפורש 'הכנסה', **לִישָׁנָא מְעַלְיָא** – משום שרצתה לנקוט לשון נקיה.

מביאה הגמרא דין נוסף לגבי הרבעת בהמות, וגם עליו מקשה רב אחדבוי מברייתא זו: **אָמַר רַב יְהוּדָה מִין בְּמִינוֹ** שאין בהם איסור כלאים, **מוּתָּר לְהַכְנִיס כְּמִכְחוֹל בְּשִׁפּוֹפֶרֶת, וַאֲפִילּוּ מִשּׁוּם פְּרִיצוּתָא לֵיכָּא** – ואין בזה איסור משום הרהור עבירה, **מַאי טַעְמָא כַּעֲבִידְתֵּיהּ טָרֵייד** – משום שליבו טרוד במלאכתו להרביעם, ואינו פנוי לבא לידי הרהור.

מָתִיב רַב אַחְדְּבוֹי בַּר אַמֵּי על רב יהודה,

המשך מהעמוד הקודם

ויהי רצון שיהי' זה בקרוב ממש בעגלא דידן.

והרי יש גם שייכות בין תוכן ימי חנוכה, שהמלחמה היתה על שרצו להעבירם מחוקי רצונך וכו' חוקים דוקא, שזהו גם ענין הטומאה והטהרה, שהרי דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירות הכתוב הן, והרי הן מכלל החוקים וכן הטבילה (רמב"ם סוף הלכות מקואות).

ויהי רצון שיקוים בעגלא דידן, כסיום דברי הרמב"ם שם וזרקתי עליכם מים טהורים הבא לאחרי - ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

ומענין לענין באותו ענין: דברי הרמב"ם שם, אף שלכאורה מחלק האגדה הם, עיקר גדול בהלכות טהרה למדנו מהם. וז"ל: דבר ברור וגלוי כו' רמז יש בדבר כשם שהמכוון לבו לטהר כיון

המשך בעמוד רה

על הפסוק 'בהמתך לא תרביע כלאים' (ויקרא יט יט), אמרה הברייתא שאילו נֶאֱמַר רק 'בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ', הָיִיתִי אוֹמֵר שלֹא יֶאֱחֹז אָדָם אֶת הַבְּהֵמָה כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה עָלֶיהָ זָכָר – דהיינו שאסור לסייע ברביעה אפילו במין במינו, תַּלְמוּד לוֹמַר 'כִּלְאַיִם' ללמד שרק בשאינו מינו יש איסור. מדייק רב אחדבוי, כִּלְאַיִם הוּא דְּאָסוּר הָא מִין בְּמִינוֹ שָׁרֵי – מותר, וּמִין בְּמִינוֹ נַמִּי אֲחִיזָה אִין – ומלשון 'אחיזה' שנקטה הברייתא מוכח שמותר במין במינו רק לאחוז ולסייע אבל הַכְנָסָה לֹא – להרביעם כמכחול בשפופרת אסור. מתרצת הגמרא: מַאי אֲחִיזָה הַכְנָסָה – כוונת הברייתא שמרביעם כמכחול בשפופרת, וְאַמַּאי קָרֵי לֵיהּ אֲחִיזָה – ומדוע נקטה בלשון 'אחיזה' ולא כתבה מפורש 'הכנסה', לִישָׁנָא מְעַלְיָא – משום שרצתה לנקוט לשון נקיה.

רב פפא לעיל (ע"א) החמיר ואסר להכניס מין ושאינו מינו לדיר, מביאה הגמרא שרב אשי החמיר יותר בענין זה: אָמַר רַב אַשִׁי, הָא מִילְּתָא בָּעוּ מִינַּאי – דבר זה שאלו אותי דְּבֵי – בני ביתו של רַב נַחְמָנָה רֵישׁ גָּלוּתָא, מַהוּ לְהַכְנִיס מִין וּמִינוֹ וְשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ לְדִיר – האם מותר להכניס לדיר זכר עם שתי נקיבות שאחת היא מינו ואחת אינה מינו. צדדי הספק הם, כֵּיוָן דְּאִיכָּא מִינֵּיהּ בָּתַר מִינֵּיהּ גָּרִיר – כיון שיש שם נקבה שהיא מינו, הרי הוא יגרר אחריה ואין לחשוש שירבע את שאינו מינו, אוֹ דִלְמָא אֵפִילּוּ הָכִי לֹא, שמא ירבע את שאינו מינו. וּפְשַׁטִי לְהוּ – ופסקתי להם לְאִיסּוּרָא, ודין זה הוא דִּלֹּא כְּהִלְכְתָא – אינו מצד ההלכה שהרי למדנו לעיל שאסור רק במכחול בשפופרת, אלא אסרתי להם מִשּׁוּם פְּרִיצוּתָא דְּעַבְדֵי – שהעבדים פרוצים הם ויש לחשוש שיבואו להרביעם בידים:

משנה

משנה זו עוסקת בצורה שבה הפועל עושה את מלאכתו כדי שיהיה רשאי לאכול: הָיָה עוֹשֶׂה מלאכתו בְּיָדָיו אֲבָל לֹא בְּרַגְלָיו, או בְּרַגְלָיו אֲבָל לֹא בְּיָדָיו, וְאֶפִילּוּ עושה רק בְּכִתְפּוֹ – שאינו מזיז כלל את ידיו ורגליו, חֲרֵי זֶה אוֹכֵל. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אינו אוכל עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו:

גמרא

מברר הגמרא: מַאי טַעְמָא – מהו טעמו של תנא קמא. משיבה הגמרא: שנאמר (דברים כג כה) 'כִּי תָבֹא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ', ולא מפורש כיצד יעשה מלאכתו, משמע שבְּכָל מַאי דְּעָבִיד – שבכל אופן שיעשה, אוכל:

שנינו במשנה: רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו: מברר הגמרא: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה. משיבה הגמרא: כִּי שׁוֹר – יש היקש בין שור לאדם, ונדרש כך, מַה שּׁוֹר אינו אוכל עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו – שכך הוא דרך השור שעושה מלאכתו בידיו וברגליו, אַף פּוֹעֵל אינו אוכל עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו.

בָּעֵי רָבָה בַּר רַב הוּנָא, דָּשׁ בְּאָוְונַיִם וְתַרְנְגוֹלִים שאין להם ידים אלא כל מלאכתם היא על ידי רגליהם, לְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, מַהוּ. מבארת הגמרא את צדדי הספק: בְּכָל כֹּחוֹ בְּעָנְיָן וְהָא אִיכָּא – האם רבי יוסי ברבי יהודה הצריך שהמלאכה תהיה נעשית בכל כוחו, ואווזים אוכלים משום שזה כל כוחם, אוֹ דִלְמָא בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו בְּעָנְיָן וְהָא לֵיכָּא – או שמא רבי יוסי הצריך שתיעשה המלאכה דווקא בידים ורגלים, ואווזין אינם בכלל זה. תֵּיקוּ – נשארה הגמרא בספק.

דין נוסף באכילת פועלים: אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, פּוֹעֲלִים השכורים להביא את הענבים לגת ולדורכם, עַד שֶׁלֹּא הֵחִילּוּ שְׁתֵּי וָעֶרֶב בַּגַּת – קודם שהלכו לאורך ולרוחב הגת עדיין לא ניכר שמלאכתן ביין, ולכן אוֹכְלִין עֲנָבִים וְאֵין שׁוֹתִין יַיִן, שמבואר במשנה הבאה שפועל רשאי לאכול רק ממין שעוסק בו, אבל מִשֶּׁהֵחִילּוּ שְׁתֵּי וָעֶרֶב בַּגַּת, שניכרת מלאכתן ביין, אוֹכְלִין עֲנָבִים וְשׁוֹתִין יַיִן:

משנה

משנה זו מבארת שפועל אוכל רק ממין שעוסק בו, ודנה אימתי הוא אוכל. הָיָה עוֹשֶׂה בְּתְאֵנִים לֹא יֹאכַל בַּעֲנָבִים, וכן העושה בַּעֲנָבִים, לֹא יֹאכַל בִּתְאֵנִים. אֲבָל מוֹנֵעַ אֶת עַצְמוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְמָקוֹם יָפוֹת וְאוֹכֵל – רשאי להימנע מלאכול עד שיגיע לפירות היפים, אף שמחמת שנמנע יאכל יותר מהיפים.

דין נוסף: וְכוּלָּן לֹא אָמְרוּ – מעיקר הדין אין פועלים אוכלים אֶלָּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה ממש, אֲבָל מִשּׁוּם חֶשֶׁב אֲבֵידָה לַבַּעֲלִים – כדי שלא יגרם הפסד לבעל השדה, בכך שהפועל יתבטל ממלאכתו כדי לאכול, לכן אָמְרוּ פּוֹעֲלִין אוֹכְלִין בַּהֲלִיכָתָן מֵאוֹמָן לְאוֹמָן – משורה לשורה וּבַחֲזִירָתָן מִן הַגַּת – לאחר שהניחו את הענבים בגת ושוב חוזרים לבצור.

דין נוסף: וּבַחֲמוֹר בְּשָׁהִיא פּוֹרֶקֶת – גם בבהמות דין אבילתן הוא רק בשעה שעוסקות במלאכה:

גמרא

אִיבַּעְיָא לְהוּ, פועל הָעוֹשֶׂה בְּגָפָן זֶה, מַהוּ שֶׁיֹּאכַל בְּגָפָן אַחֵר יפה יותר. מבארת הגמרא את צדדי הספק: 'מִמִּין' שֶׁאַתָּה נוֹתֵן לְכֶלְיוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת בְּעֵינָן – האם עיקר ההקפדה היא שיאכל רק מאותו המין שעוסק בו, וְהָא אִיכָּא – ואילן אחר הרי הוא בכלל אותו המין, אוֹ דִלְמָא 'מִמַּה' שֶׁאַתָּה נוֹתֵן לְכֶלְיוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת בְּעֵינָן – שרשאי לאכול רק ממה שעוסק בו ממש, וְהָא לֵיכָּא. אומרת הגמרא: וְאֶם תְּמְצִי לוֹמַר – ואם תרצה לומר שלא שייך להסתפק בזה משום שעל הצד שהעוֹשֶׂה בְּגָפָן זֶה לֹא יֹאכַל בְּגָפָן אַחֵר, יהיה קשה שׁוּר בְּמְחוּבָּר שדרשה הגמרא לעיל (פח:) שאוכל, חֵיכִי אָכֵיל – כיצד שייך דין זה שאוכל במלאכת מחובר, והרי הרגילות היא שהבוצר מעמיד את העגלה על יד האילן שבוצר ממנו, ונמצא שהשור שקשור לעגלה נמצא לפניה בריחוק קצת, ויש לו אפשרות לאכול רק מאילן אחר. אָמַר רַב שֵׁשָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי, בְּשֶׁרָבָא – בדרשה של שור במחובר מדובר בזמורה ארוכה הנסרכת ומגיעה עד לפיו של השור.

תָּא שְׁמַע, הָיָה עוֹשֶׂה בְּתְאֵנִים לֹא יֹאכַל בַּעֲנָבִים. מדייקת הגמרא: שדווקא בשני מינים אינו אוכל, הָא תְּאֵנִים וְתְאֵנִים הוֹאִיל דִּתְאֵנִים וַעֲנָבִים – אבל במין אחד אף אם זה שני אילנות אוֹכֵל. וְאִי אָמְרַתְּ עוֹשֶׂה בְּגָפָן זֶה אֵינוֹ אוֹכֵל בְּגָפָן אַחֵר, חֵיכִי מַשְׁכַּחַת לָהּ – איך יש מקרה שרשאי לאכול בתאנים ותאנים הלא שני אילנות הם. אלא מוכח שהעושה בגפן זה אוכל בגפן אחר. אָמַר רַב שֵׁשָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי, משכחת לה בְּמוּזָלִית – שענפי התאנה שחותך ממנה נסמכים ומעורבים בתאנה אחרת, ועוסק בה להפריד ענפיה מהתאנה שחותך ממנה, וכך מתקיימים שני התנאים שצריך כדי להתיר אכילתו, א. אותו המין ב. שעוסק בו. כלומר משנתינו עוסקת באילן המודלה על גבי חבירו, ולכן היתה צריכה להזכיר דווקא תאנה וגפן, שאף שעוסק גם בגפן להפרידו מהתאנה, אינו אוכל מהגפן, משום שרק ממין התאנה הוא נותן לכליו של בעל הבית, אבל בתאנה המודלית על גבי תאנה אוכל.

תָּא שְׁמַע, אֲבָל מוֹנֵעַ אֶת עַצְמוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְמָקוֹם הַיָּפוֹת, וְאוֹכֵל. וְאִי אָמְרַתְּ עוֹשֶׂה בְּגָפָן זֶה אוֹכֵל בְּגָפָן אַחֵר מדוע צריך למנוע עצמו בנתיים מלאכול, נֵיזִיל וְנֵיתֵי וְנֵיכוֹל – שילך, ויביא מהפירות היפים, ויאכלם במקום שהוא עוסק שם באותה שעה, ומדוע עליו להמתין. דוחה הגמרא: הָתָם מִשּׁוּם בִּיטּוּל מְלָאכָה לֹא קָא מִיבַּעְיָא לָן – במשנתינו שבטל ממלאכתו בזמן הליכתו וחזרתו, ודאי צריך למנוע עצמו, כִּי קָא מִבַּעְיָא לָן – אך הספק הוא הֵיכָא דְּאִיכָּא אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו שיביאו עבורו, מַאי, האם רשאי לאכול מגפן אחר.

תָּא שְׁמַע, וְכוּלָּם לֹא אָמְרוּ – מעיקר הדין אין פועלים אוכלים אֶלָּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה, אֲבָל מִפְּנֵי חֶשֶׁב אֲבֵידָה לַבַּעֲלִים אָמְרוּ פּוֹעֲלִים אוֹכְלִים בַּהֲלִיכָתָן מֵאוֹמָן לְאוֹמָן וּבַחֲזִירָתָן מִן הַגַּת. מְבָרוּךְ – סברו בני הישיבה שמְהַלֵּךְ משורה לשורה בְּעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה דְּמֵי, וְרַק מִשּׁוּם חֶשֶׁב אֲבֵידָה לַבַּעֲלִים הוּא דְּאָכֵיל, אבל מִדְּאוֹרַיְיתָא לֹא אָכֵיל, אַלְמָא

המשך בעמוד כב

– מוכח שהעוֹשֶׂה בְּגֶנֶב זֶה אֵינוֹ אוֹכֵל בְּגֶנֶב אַחֵר, שהרי אם מהלך נחשב עסוק במלאכה, והיינו במלאכת אותו אילן שהולך אליו, ואילו אכילתו היא מהאילן הקודם. דוחה הגמרא: לֹא, לְעוֹלָם אֵימָא לְךָ עוֹשֶׂה בְּגֶנֶב זֶה אוֹכֵל בְּגֶנֶב אַחֵר, וּמְהַלֵּךְ לַאו בְּעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה דָּמֵי, ולבן אינו רשאי לאכול מהתורה בזמן הליכתו.

אִיתָא דְּאָמְרֵי ויש האומרים שכך רצו בני הישיבה להוכיח, סְבָרְיָה,

מְהַלֵּךְ משורה לשורה לַאו בְּעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה דָּמֵי, וְהֵיינוּ טַעֲמָא דְּמַתְאוֹרְיְיתָא לֹא אָכִיל מְשׁוּם דְּלַאו בְּעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה דָּמֵי, ומדויק מכך, הָא עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה בהליכתו כגון שנושא כליו לשורה הבאה אָכִיל מִדְּאוֹרְיְיתָא, אַלְמָא – מוכח שהעוֹשֶׂה בְּגֶנֶב זֶה אוֹכֵל בְּגֶנֶב אַחֵר. דוחה הגמרא: לֹא, לְעוֹלָם אֵימָא לְךָ עוֹשֶׂה בְּגֶנֶב זֶה אֵינוֹ אוֹכֵל בְּגֶנֶב אַחֵר,